

Ковальова Тетяна Володимирівна,
к.філол.н., доц., доцент кафедри права та європейської інтеграції,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0003-2079-7101

УДК 35.078:342.841

doi: 10.34213/tp.19.03.03

СУЧАСНИЙ СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Проаналізовано стан реалізації державної антикорупційної політики в окремих сферах публічної служби станом на кінець 2018 р. та формулювання пропозицій щодо підвищення її ефективності. Основну увагу приділено електронному декларуванню та перевірці декларацій, які проводяться Національним агентством з питань запобігання корупції.

Ключові слова: антикорупційна стратегія, державна антикорупційна політика, Національне агентство з питань запобігання корупції.

Постановка проблеми. Сучасний процес державотворення в Україні зумовлює необхідність дослідження проблем державної політики, спрямованої на дотримання законності й правопорядку, прав та основних свобод людини і громадянина з боку органів публічної влади. Державна антикорупційна політика посідає одне з вагомих місць у цьому процесі.

На сьогодні в Україні не подолано недовіру суспільства органам публічної влади. Як зазначено у проєкті Антикорупційної стратегії на 2018–2020 рр., найбільш корумпованими населення вважає сфери охорони здоров'я, освіти, правосуддя, а також взаємодію з органами державної влади та органами місцевого самоврядування; у бізнес-середовищі найбільш корумпованими сферами є надання послуг енергетичними компаніями, контакти з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, публічні закупівлі й правосуддя; третина опитаних підприємців відмовилися давати відповідь на питання щодо корупційного досвіду у відносинах з органами правопорядку [10].

Новий етап державної антикорупційної політики в Україні розпочався з жовтня 2014 р., коли було прийнято так званий “антикорупційний пакет законів”. Упродовж п'яти років тривання антикорупційної реформи в Україні вже можна було відчутти позитивні зміни, тим більше що Антикорупційна стратегія, розрахована на 2014–2017 рр., передбачала суттєву реконструкцію різних сфер суспільного життя, чутливих до корупції. Однак реалії на сьогодні інші, й очевидно, що просування реформи йде не такими швидкими темпами, як передбачалося.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед останніх ґрунтовних досліджень стану реалізації державної антикорупційної політики слід назвати Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики [1]. Також слід взяти до уваги Національну доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 р. та Звіт про діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції за 2018 р. [3; 8]. Дані цих джерел буде використано в ході цього дослідження.

У жовтні 2014 р. Верховна Рада України приймає одночасно п'ять антикорупційних законів, проєкти яких внесені Кабінетом Міністрів України:

“Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки”, “Про Національне антикорупційне бюро”, “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо визначення кінцевих вигодонабувачів юридичних осіб та публічних діячів” та “Про запобігання корупції”, а також Закон України “Про прокуратуру”. Ці закони створили правові та інституційні основи нової антикорупційної політики держави. Зокрема, у ст. 1 Закону України “Про запобігання корупції” визначено нову систему спеціально уповноважених суб’єктів у сфері протидії корупції: органи прокуратури, Національна поліція, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК).

Згодом в Україні прийнято низку законів, підзаконних нормативно-правових актів, правил, методик, спрямованих на реалізацію державної антикорупційної політики¹.

Зasadничим нормативно-правовим актом, який визначив вектори антикорупційної політики, дорожньою картою антикорупційних реформ стала Антикорупційна стратегія на 2014–2017 рр. (далі – Стратегія) [11]. При створенні цієї Стратегії було враховано дані досліджень міжнародних інституцій щодо стану корупції в Україні, її рівня та поширеності й зазначено, що до цих пір не здійснювалися на постійній основі оцінювання стану справ із корупцією та моніторинг реалізації державної політики, формування світогляду неприйняття корупції.

Метою статті є аналіз реалізації державної антикорупційної політики станом на кінець 2018 р. та формулювання пропозицій щодо підвищення її ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Починаючи з 1993 р., некомерційна антикорупційна неурядова організація з вивчення й боротьби з корупцією – організація Transparency International (TI) щорічно проводить оцінювання рівня корумпованості країн і регіонів світу за індексом сприйняття корупції (ІСК), який розраховується за результатами опитування громадян, іноземців, підприємців та аналітиків у кожній обраній для оцінювання країні посилення. Країни отримують рейтинг за шкалою від 0 до 10 балів, де 0 – означає найвищий рівень сприйняття корупції, а 10 – найнижчий.

¹ Серед них закони України: “Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів”, “Про державне бюро розслідувань”; “Про публічні закупівлі”; “Про державну службу”; Державна програма щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015–2017 рр.; Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування; Методичні рекомендації щодо діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції; Методичні рекомендації щодо підготовки антикорупційних програм органів влади; Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади та Методологія проведення антикорупційної експертизи; Порядок перевірки факту подання суб’єктами декларації відповідно до Закону України “Про запобігання корупції” та повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій; Порядок підготовки, подання антикорупційних програм на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції та здійснення їх погодження; Порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком; розпорядження Кабінету Міністрів України “Питання створення електронного інструменту фінансового контролю щодо осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування” від 28 серпня 2015 р. № 863-р.

Динаміка рівня корупції в Україні з початку антикорупційної реформи (від 2014 р.) така: у 2018 р. Україна посіла 122-ге місце за підсумками 2018 р., у 2017 р. – 130-ге зі 180, 2016 р. – 131-ше зі 176 країн, 2015 р. – 130-те зі 168 країн, 2014 р. – 142-ге зі 175 країн [13]. За цими даними можна дійти висновку про повільне зниження рівня корупції в Україні. Лише за підсумками 2018 р. Україна потрапила до групи країн, які “намагаються боротися з корупцією”, набравши 32 бали [13].

Дослідження цих показників украй важливе для України, оскільки рівень корупції безпосередньо пов’язують із рівнем демократії. Як зазначає Д. Феррейра Рубіо, голова правління Transparency International, “наші дослідження встановили чіткий взаємозв’язок між наявністю здорової демократії й успішної боротьби з корупцією в державному секторі”, а “вірогідність процвітання корупції значно підвищується там, де наявні слабкі демократичні основи..., де недемократичні й популістські політики можуть використовувати їх у власних інтересах” [6]. З огляду на такий взаємозв’язок ПІ закликає уряди всіх країн зміцнювати інститути, які відповідають за забезпечення стримувань і противаг у політичній владі, усунути розрив між антикорупційним законодавством та його практичною реалізацією, підтримувати громадські організації, які здійснюють контроль державних витрат, у т. ч. й на місцевому рівні, підтримувати незалежні ЗМІ. Ці рекомендації стосуються й України.

Рішенням НАЗК від 12 січня 2017 р. № 12 було схвалено Методику стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні [7]. У вересні 2017 р. було презентовано звіт про результати пілотного застосування цієї методики “Корупція в Україні: 2017. Аналіз результатів пілотного застосування Методики оцінки рівня корупції в Україні” [5]. Метою опитування було визначити параметри сприйняття корупції як специфічного виміру масової свідомості та оцінити рівень поширеності корупційних практик у реальних відносинах за такими сферами: освіта; охорона здоров’я; судові органи; правоохоронні органи; дорожня поліція; адміністративні послуги органів державної влади та органів місцевого самоврядування; державні закупівлі; приватна сфера.

Однак слід зауважити, що пілотне опитування, проведене НАЗК, є лише “краплею в морі” досліджень у сфері корупції й не дає об’єктивного уявлення про її реальний стан. Погоджуємося з думкою експертів Центру політико-правових реформ, що на тлі зростання кількості та регулярності різноманітних досліджень щодо корупції в 2017–2018 рр., “до яких доклалися не лише громадські та міжнародні організації, донори, соціологи, а й бізнес-середовище, офіційне державне дослідження стану корупції від НАЗК виглядає мляво” [1, с. 59]. Крім того, процедура проведення опитування викликала низку зауважень, що ставить під сумнів достовірність результатів опитування [1, с. 56–57].

Одним із засобів запобігання корупції, визначених Антикорупційною стратегією на 2014–2017 рр., є створення добросовісної публічної служби відповідно до міжнародних стандартів і найкращого світового досвіду. Цьому відповідно до положень Стратегії повинні були сприяти, зокрема, такі інструменти, як подання декларацій у режимі онлайн; провадження відкритої єдиної електронної бази даних декларацій; створення незалежного органу з достатніми повноваженнями для здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо запобігання конфлікту інтересів та за повнотою і достовірністю декларацій; застосування пропорційних і стримувальних санкцій за

порушення законодавства щодо запобігання конфлікту інтересів та декларування доходів, видатків і зобов'язань фінансового характеру [11].

На платформі НАЗК було запроваджено е-декларування в режимі реального часу та відкритий доступ до декларацій. За даними НАЗК, до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування протягом 2017 р. подано 1 240 605 декларацій [3]. Станом на 31 грудня 2018 р. тривала перевірка 1 250 (з них 622 було розпочато у 2017 р., 628 – у 2018 р.) декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. На антикорупційній сесії в Європарламенті за участі української делегації 22 березня 2018 р. представник НАЗК назвав цифру – 2 272 020 – поданих декларацій станом на кінець березня, із яких перевірено 734; кримінальність порушень на підставі аналізу декларацій доведено стосовно восьми посадовців [16].

За даними сайту НАЗК, у 2018 р. проведено повні перевірки 615 декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [14] (станом на 31 грудня 2018 р., рис. 1).

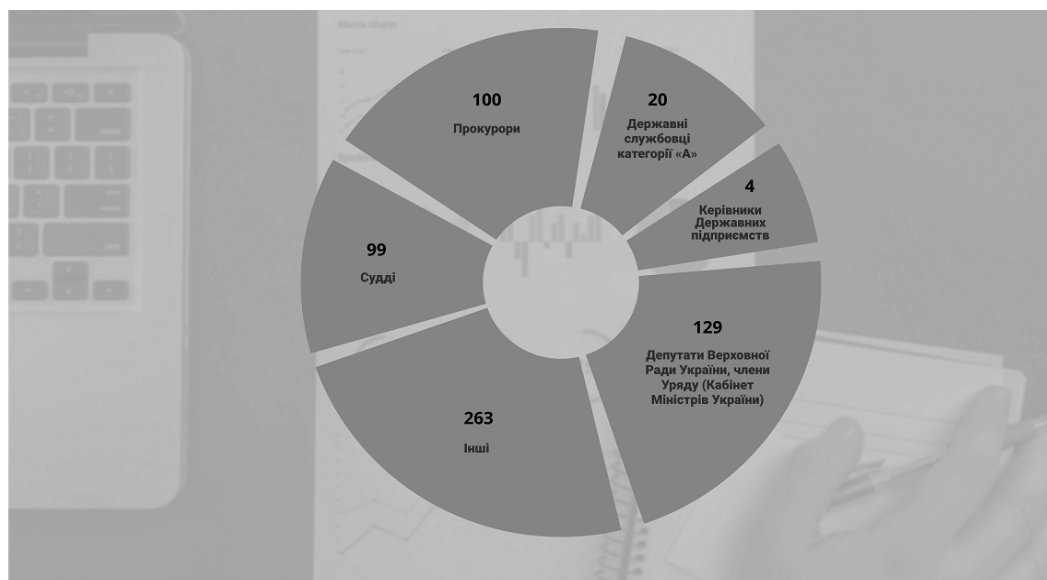


Рис. 1. Кількість проведених повних перевірок декларацій

Однак на сторінці відсутня інформація про кількість декларацій, які підлягають обов'язковій перевірці, отже, порахувати відсоток перевірених декларацій наразі неможливо.

Ця статистика свідчить, що НАЗК не виконувало повною мірою покладені на нього повноваження: із числа поданих декларацій перевірено всього 0,03 %. Причину такого стану представник НАЗК убачає в недостатній чисельності працівників НАЗК, які займаються перевіркою, і відсутності програмного модуля автоматичної верифікації декларацій [16].

Важливим аспектом запобігання корупції є реальність притягнення до відповідальності, тому декларування без перевірки декларацій і виявлення правопорушень, за які передбачено юридичну відповідальність, втрачає

сенса. За даними НАЗК, за наслідками перевірки декларацій до правоохоронних органів та спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (станом на 31 грудня 2018 р.) передано 102 висновки (рис. 2) (зауважимо про некоректність формулювання НАЗК назв суб'єктів, яким передано висновки, оскільки правоохоронні органи НАБУ, САП і Національна поліція саме є спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції) [4]. Для порівняння: у 2017 р. таких висновків було вісім. Отже, можна говорити про позитивну динаміку в роботі НАЗК щодо перевірки декларацій, хоча направлення висновків до правоохоронних органів не свідчить про обов'язкове притягнення до відповідальності про порушення вимог фінансового контролю.

З початку 2019 р. НАЗК опрацювало 2 646 повідомлень про неподання або несвоєчасне подання декларацій. Станом на 1 квітня 2019 р. Національне агентство затвердило 114 обґрунтованих висновків за фактами умисного неподання декларацій (за аналогічний період 2018 р. – 10). Крім цього, з початку року складено 183 адмінпротоколи за порушення вимог фінансового контролю (за аналогічний період 2018 р. – дев'ять). 60 із цих протоколів складено за фактами несвоєчасного подання декларацій, а 123 – за фактами неповідомлення або несвоєчасного повідомлення про суттєві зміни у майновому стані [14]. Отже, можна відзначити певне позбавлення щодо перевірки декларацій та реагування на порушення їхніх заповнення й подання.

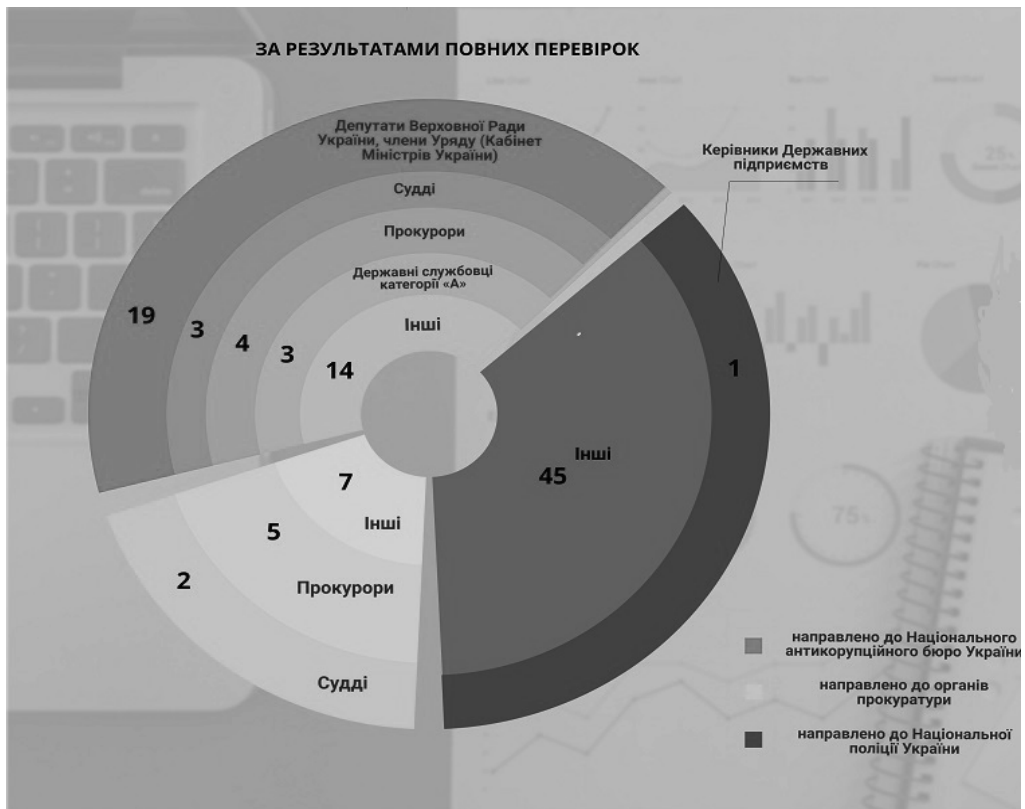


Рис. 2. Кількість обґрунтованих висновків, переданих до правоохоронних органів

Наприклад, 2 протоколи стосувалися народних депутатів України, 93 – депутатів сільських, міських та обласних рад, 2 – складено стосовно заступника міністра, 15 – щодо працівників суддівської гілки влади, 12 – щодо прокурорсько-слідчих працівників, 9 – стосовно працівників ДФС, 21 – щодо керівників державних підприємств, 29 – стосовно державних службовців різних категорій.

Як зазначається у проекті Національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 р., Україна ініціювала проведення базового оцінювання системи державного управління за принципами SIGMA та у сфері державної служби і управління людськими ресурсами отримала високі бали² [8]. Базове оцінювання SIGMA надає Україні системний і вимірюваний алгоритм подальшої реалізації реформи державного управління. Відповідно до рекомендацій SIGMA, основними пріоритетами на наступний період, зокрема, є:

- забезпечення фінансування та фінансової стабільності реформи в Державному бюджеті України;
- упровадження прозорої й цільової класифікації посад державної служби та системи заробітної плати в державному управлінні;
- удосконалення підзвітності різних центральних органів виконавчої влади та забезпечення ефективної організації міністерств;
- забезпечення ефективних засобів правового захисту у сфері доступу до інформації для громадян;
- прийняття й реалізація закону про загальну адміністративну процедуру;
- удосконалення послуг для громадян, включаючи електронне управління.

Комплексне уявлення про стан упровадження державної антикорупційної політики можна отримати з Альтернативного звіту з оцінки ефективності упровадження державної антикорупційної політики Центру політико-правових реформ [1]. У межах чотирьох напрямів, визначених Антикорупційною стратегією (формування та реалізація державної антикорупційної політики; запобігання корупції; покарання за корупцію; формування негативного ставлення до корупції), налічується 44 комплексних антикорупційних заходів, реалізація яких має забезпечити досягнення всіх згаданих цілей і розв'язання згаданих проблем. За підрахунками експертів Центру політико-правових реформ, станом на 20 лютого 2019 р. (тобто з урахуванням результатів, яких досягнуто й у 2018 р.) повністю виконано лише 11, частково – 23, не виконано – 10, жодної з поставлених на 2014–2017 рр. цілей повною мірою не досягнуто, жодної з проблем, про які йдеться в Антикорупційній стратегії на 2014–2017 рр., не вирішено [1, с. 39].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. 1. У Конвенції ООН проти корупції закріплено обов'язковість наявності механізмів моніторингу ситуації з корупцією та ефективності протидії їй. При цьому важливо досліджувати не лише сприйняття та оцінювання корупції населенням, а й вимірювати її рівень у різних сферах за певними показниками.

2. Уповноваженою інституцією щодо організації та проведення досліджень стану корупції Законом України “Про засади державної антикорупційної політики в Україні” визначено НАЗК, що цілком логічно, адже НАЗК

² Зауважимо, що щорічні Національні доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики, починаючи з 2016 р., не схвалені Кабінетом Міністрів України, як того вимагає ст. 20 Закону України “Про запобігання корупції” від 14 жовтня 2014 р.

формує антикорупційну політику та забезпечує її реалізацію. Проте останнє (власне, і перше) соціологічне дослідження стану корупції, проведене НАЗК у 2017 р. [5]. З огляду на це доцільно рекомендувати НАЗК: по-перше, планувати дослідження щодо вимірювання та оцінювання корупції за дібраними методиками, а також стану реалізації антикорупційних стратегій; по-друге, готувати аналітичний огляд досліджень (регіональних, секторальних тощо), проведених в Україні, і на підставі зроблених висновків – Національну доповідь та антикорупційну стратегію на наступний період.

3. Сьогодні можна говорити про позитивну динаміку в роботі НАЗК щодо перевірки декларацій, хоча подання висновків до правоохоронних органів не свідчить про обов'язкове притягнення до відповідальності про порушення вимог фінансового контролю. А виходячи з того, що чисельність декларантів, декларації яких підлягають повній перевірці, значно більша, ніж кількість перевірених декларацій, актуальним є запровадження програмного модуля автоматичної верифікації декларацій.

4. Ні національні доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики, ні проект антикорупційної стратегії на сьогодні не ухвалено в передбаченому законом порядку. Ураховуючи, що завершився термін, на який було прийнято Антикорупційну стратегію 2014–2017 рр., необхідно прийняти нову стратегію, яка ґрунтуватиметься на офіційних аналітичних даних щодо стану виконання попередньої стратегії.

5. Виходячи зі змісту та стану реалізації Антикорупційної стратегії, можна дійти висновку, що цей нормативно-правовий акт має бути розраховано не на два-три роки, а на більш тривалий період – мінімум на п'ять років, адже стратегія – це “мистецтво планування керівництва, що базується на правильних далекоглядних прогнозах” [13], “довгостроковий, послідовний, конструктивний, раціональний, підкріплений ідеологією, стійкий до невизначеності умов середовища план, який супроводжується постійним аналізом та моніторингом у процесі його реалізації та спрямований з певною метою на досягнення успіху в кінцевому результаті” [15].

Список використаних джерел

1. Альтернативний звіт з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики / О. В. Калітенко, Д. О. Калмиков, І. Б. Коліушко та ін. ; за заг. ред. М. І. Хавронюка. Київ : Москаленко О. М., 2019. 366 с.
2. Дослідження щодо корупції в Україні. URL: <https://nazk.gov.ua/doslidzhennya-shchodo-korupcii-v-ukraini> (дата звернення : 21.02.2019).
3. Звіт про діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції за 2017 рік. URL: <https://nazk.gov.ua/zvity> <https://nazk.gov.ua/zvity> (дата звернення : 28.02.2019).
4. Кількість обґрунтованих висновків, переданих до правоохоронних органів та спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (станом на 31.12.2018). URL: <https://nazk.gov.ua/2018-5> (дата звернення : 06.03.2019).
5. Корупція в Україні: 2017. Аналіз результатів пілотного застосування Методики оцінки рівня корупції в Україні. URL: <https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2017/8.pdf> (дата звернення: 25.11.2018)
6. Коррупция и кризис демократии. URL: https://www.transparency.org/news/pressrelease/2018_Corruption_Perceptions_Index_RU (дата звернення : 02.03.2019).
7. Методика стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні / затв. рішенням НАЗК від 12 січ. 2017 р. № 12. URL: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files9A_21.12.2016.pdf (дата звернення : 18.12.2018).
8. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 році / затв. рішенням НАЗК від 29 берез. 2019 р. № 885. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Natsdopovid-2018.pdf> (дата звернення : 29.08.2019).

9. Повні перевірки і контроль своєчасності подання декларацій. URL: <https://nazk.gov.ua/povni-perevirky-i-kontrol-svoechnasnosti-podannya-deklaratsiy> (дата звернення : 02.03.2019).
10. Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 роки : проєкт Закону від 26 квіт. 2018 р. № 8324. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942 (дата звернення : 29.01.2019).
11. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1699-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення : 20.02.2019).
12. Словник іншомовних слів / уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. Київ : Наук. думка, 2000. С. 550.
13. Сприйняття корупції. URL: https://ti-ukraine.org/ti_format/doslidzhennya/cpi/ (дата звернення : 06.03.2019).
14. Статистичні дані 2019. *Офіц. сайт НАЗК*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/departament-perevirky-deklaratsiy-ta-monitoringu-sposobu-zhyttya/novyny/> (дата звернення : 20.03.2019).
15. Стратегія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Стратегія> (дата звернення : 18.03.2019).
16. Delegation to the EU-Ukraine Parliamentary Association Committee 2018-03-22. URL: <http://web.ep.streamovations.be/index.php/event/stream/20180322-0900-special-delegations-dua> (дата звернення : 12.03.2019).

References

1. Alternatyvnyy zvit z otsinky efektyvnosti vprovadzhennya derzhavnoyi antykoruptsiynoyi polityky [Alternative report on the evaluation of the effectiveness of the implementation of state anti-corruption policy]. (2019). M.I. Khavronyuk (Ed.). Kyiv [in Ukrainian].
2. Doslidzhennya shchodo koruptsiyi v Ukrayini [Research on corruption in Ukraine]. URL: <https://nazk.gov.ua/doslidzhennya-shchodo-koruptsiyi-v-ukrayini> [in Ukrainian].
3. Zvit pro diyalnist Natsionalnoho ahent-stva z pytan zapobihannya koruptsiyi za 2017 rik [Report on the activities of the National Anti-Corruption Agency for 2017]. URL: <https://nazk.gov.ua/zvity> [in Ukrainian].
4. Kilkist obgruntovanykh vysnovkiv, peredanykh do pravookhoronnykh orhaniv ta spetsialno upovnovazhenykh subyektiv u sferi protydyi koruptsiyi (stanom na 31.12.2018) [Number of substantiated findings submitted to law enforcement agencies and specially authorized entities in the field of combating corruption]. URL: <https://nazk.gov.ua/zvity> <https://nazk.gov.ua/zvity> [in Ukrainian].
5. Koruptsiya v Ukrayini: 2017. Analiz rezultativ pilotnoho zastosuvannya Metodyky otsinky rivnyia koruptsiyi v Ukrayini [Corruption in Ukraine: 2017. Analysis of the Results of the Pilot Application of the Corruption Assessment Methodology in Ukraine]. URL: <https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2017/8.pdf> [in Ukrainian].
6. Korruptsiya i krizis demokratii [Corruption and the crisis of democracy]. URL: https://www.transparency.org/news/pressrelease/2018_Corruption_Perceptions_Index_RU [in Ukrainian].
7. Metodyka standartnoho opytuvannya shchodo rivnyia koruptsiyi v Ukrayini. Zatverdzhena rishennyam NAZK vid 12 sich. 2017 r. № 12. [Standard Survey on Corruption in Ukraine]. URL: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files9A_21.12.2016.pdf [in Ukrainian].
8. Natsionalna dopovid shchodo realizatsiyi zasad antykoruptsiynoyi polityky u 2018 rotsi. Zatverdzhena rishennyam NAZK vid 29 bereznya 2019 r. № 885. [The 2018 National Report on the Implementation of the Anti-Corruption Policy Framework]. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Natsdopovid-2018.pdf> [in Ukrainian].
9. Povni perevirky i kontrol svoechnasnosti podannya deklaratsiy [Full checks and control of timeliness of filing of declarations]. URL: <https://nazk.gov.ua/povni-perevirky-i-kontrol-svoechnasnosti-podannya-deklaratsiy> [in Ukrainian].
10. Pro Antykoruptsiynu stratehiyu na 2018–2020 roky: Proyeckt Zakonu vid 26 kvit. 2018 r. № 8324. [On the Anti-Corruption Strategy for 2018-2020]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942 [in Ukrainian].
11. Pro zasady derzhavnoyi antykoruptsiynoyi polityky v Ukrayini (Antykoruptsiyna stratehiya) na 2014–2017 roky [On the principles of state anti-corruption policy in Ukraine]: Zakon Ukrayiny vid 14 zhovt. 2014 r. No. 1699-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> [in Ukrainian].
12. Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. (2000). S.M. Morozov, L.M. Shkaraputa (Eds.). Kyiv: Nauk. Dumka [in Ukrainian].

13. Spryynyattya koruptsiyi [Perception of corruption]. URL: https://ti-ukraine.org/ti_format/doslidzhennya/cpi/ [in Ukrainian].
14. Statystychni dani 2019 [Statistics 2019]. *Ofitsiynyy sayt NAZK*. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/departament-perevirky-deklaratsij-ta-monitoryngu-sposobu-zhyttya/novyny/> [in Ukrainian].
15. Stratehiya [Strategy]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Stratehiya> [in Ukrainian].
16. Delegation to the EU-Ukraine Parliamentary Association Committee 2018-03-22. URL: <http://web.ep.streamovations.be/index.php/event/stream/20180322-0900-special-delegations-dua>

Kovalova T. V., PhD in Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Law and European Integration Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0003-2079-7101

CURRENT STATE OF IMPLEMENTATION OF CERTAIN AREAS OF STATE ANTI-CORRUPTION POLICY IN THE SPHERE OF PUBLIC SERVICE IN UKRAINE

The article analyzes the state of implementation of the state anti-corruption policy in certain spheres of public service as of the end of 2018 and the formulation of proposals for improving its effectiveness. Emphasis is placed on electronic filing and verification of declarations made by the National Anti-Corruption Agency.

In October 2014, the Verkhovna Rada of Ukraine simultaneously passes five anti-corruption laws, drafted by the Cabinet of Ministers of Ukraine. These laws created the legal and institutional foundations for a new anti-corruption policy of the state. In particular, in Art. 1 of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" defines a new system of specially authorized entities in the field of combating corruption: prosecuting authorities, National Police, National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, National Anti-Corruption Agency (NACA).

The dynamics of corruption in Ukraine since the beginning of anti-corruption reform (from 2014) is as follows: in 2018, Ukraine ranked 122nd in 2018, in 2017 – 130th out of 180, 2016 – 131st from 176 countries, in 2015 – 130 out of 168 countries, in 2014 – 142 out of 175 countries [16]. According to these data, we can conclude that the level of corruption in Ukraine has slowed down. In 2018 alone, Ukraine is among the countries trying to fight corruption, scoring 32 points

One of the means of preventing corruption identified in the Anti-Corruption Strategy for 2014–2017 is to create a virtuous public service in accordance with international standards and best international experience. In line with the provisions of the Strategy, such tools as online filing should have been facilitated; maintaining an open, single electronic database of declarations; establishment of an independent body with sufficient powers to monitor compliance with the law on the prevention of conflicts of interest and on the completeness and certainty of declarations; the application of proportionate and dissuasive penalties for breaches of law to prevent conflicts of interest and to declare income, expenses and financial obligations. All this was introduced, but statistics show that NAPC did not fully exercise its powers. The reason for this is the lack of NACA audit staff and the lack of a software module for automatic declaration verification.

The deadline for adopting the 2014-2017 Anti-Corruption Strategy has ended and no new strategy has been adopted. It is therefore advisable to recommend the NAPA: first, to plan research on measuring and evaluating corruption by selected methods, as well as the state of implementation of anti-corruption strategies; second, to prepare an analytical review of studies (regional, sectoral, etc.) conducted in Ukraine, and based on the conclusions drawn - the National Report and Anti-Corruption Strategy for the next period.

Key words: anti-corruption strategy, National Agency for the Prevention of Corruption, state anti-corruption policy.

Надійшла до редколегії 10.09.2019 р.